

Samen Vooruit!

Coalitieakkoord 2026 - 2030

Gemeente Eemsdelta

Lokaal Belang Eemsdelta, VVD en ChristenUnie

Inhoud

Hoofdstuk 1. Inleiding	4
Hoofdstuk 2. Dichtbij en betrokken	6
2.1 Onze ambities	6
2.2 Dienstverlening	6
2.3 Participatie, gebiedsgericht werken en bewonersinitiatieven	7
Hoofdstuk 3. Samen sterk en sociaal	8
3.1 Onze ambities	8
3.2 Bestaanszekerheid	8
3.3 Ondersteuning dichtbij	10
3.4 Langer zelfstandig thuis wonen	11
3.5 Gezondheid	11
3.6 Jeugd	12
3.7 Onderwijs	14
3.8 Weerbaar en veerkrachtig	15
Hoofdstuk 4. Leefbare en veilige samenleving	16
4.1 Onze ambities	16
4.2 Aardbevingen de baas	16
4.3 Woningbouw en woningvoorraad	18
4.4 Ruimte voor leefbaarheid, erfgoed en lokale kracht	19
4.5 Ruimtelijke keuzes en omgevingsbeleid	20
4.6 Sterke en vitale gemeenschappen	21
4.7 Openbare ruimte	22
4.8 Duurzaamheid en klimaatadaptatie	23
4.9 Verkeer en mobiliteit	25
4.10 Veiligheid en handhaving	26
4.11 Veiligheid en zorg	27
Hoofdstuk 5. Bouwen aan een toekomstbestendige economie	28
5.1 Onze ambities	28
5.2 Economische verbreding en versterking	28
5.3 Economische visie	28
5.4 Midden- en kleinbedrijf	29
5.5 Maritieme sector	30
5.6 Agrarische sector	31
5.7 Industrie en energie	32
5.8 Energie-infrastructuur	33
5.9 Vrijetijdseconomie	34
5.10 Kunst en cultuur	35
5.11 Onderwijs en arbeidsmarkt	36
Hoofdstuk 6. Financiën en organisatie	37
6.1 Onze ambities	37
6.2 Financieel verantwoord en wendbare organisatie	37
Hoofdstuk 7. Portefeuilleverdeling	39

Hoofdstuk 1. Inleiding

Samen Vooruit!

Samen nemen Lokaal Belang Eemsdelta, VVD en ChristenUnie verantwoordelijkheid voor de toekomst van Eemsdelta. In dit akkoord met de titel 'Samen Vooruit!' leggen we onze gezamenlijke koers op hoofdlijnen vast. De uitwerking van deze koers naar beleid vindt plaats in samenspraak met de gemeenteraad en, waar passend, met inwoners, ondernemers en betrokken partijen in onze dorpen en wijken.

De afgelopen 5 jaar stonden voor Eemsdelta als heringedeelde gemeente in het teken van opbouwen en samenwerken. In die periode hebben we gewerkt aan een goede basis. We hebben onze organisatie opgebouwd en de verbinding tussen dorpen en wijken versterkt. Steeds meer inwoners weten de gemeente te vinden en voelen zich betrokken bij hun leefomgeving. Eemsdelta groeit uit tot een plek waar iedereen zich "Eemsdeltenaar" kan voelen.

Dat ging niet vanzelf. We hadden ook te maken met grote uitdagingen. De gevolgen van de gaswinning, het versterken van woningen en de verschillen in kansen en omstandigheden vroegen veel van onze gemeenschap en doen dat nog steeds. Daarnaast werd onze gemeente gevormd in een bijzondere tijd, te weten de coronaperiode. De gemeenteraad vergaderde online, medewerkers werkten noodgedwongen vanuit huis en onze dienstverlening stond onder druk. Juist in die periode zagen we hoe sterk Eemsdelta is. Inwoners staan voor elkaar klaar. Dat zien we terug in de inzet van vrijwilligers, bij verenigingen en bij initiatieven in dorpen en wijken, waar mensen samen de schouders eronder zetten. Dat maakt onze gemeente veerkrachtig en betrokken. Daar zijn we trots op!

"Steeds meer inwoners weten de gemeente te vinden en voelen zich betrokken bij hun leefomgeving. Eemsdelta groeit uit tot een plek waar iedereen zich "Eemsdeltenaar" kan voelen."

We starten deze bestuursperiode in een wereld die snel verandert. Geopolitieke spanningen, verdergaande digitalisering en klimaatverandering brengen onzekerheid met zich mee en raken ook onze gemeente. Dat merken we in het dagelijks leven. Daarom is het belangrijk dat we vooruitkijken en duidelijke keuzes maken. Daarbij behouden en versterken we wat goed werkt en zorgen we dat onze keuzes duidelijk en merkbaar zijn in dorpen en wijken. Ook zorgen we voor een financieel gezonde gemeente.

We staan daarbij voor grote opgaven die de komende jaren richting geven aan ons beleid. We kiezen voor een positieve en toekomstgerichte koers en bouwen verder op wat er al is. We willen een gemeente zijn waarin iedereen kan meedoen, van jong tot oud en ongeacht achtergrond, met extra aandacht voor mensen die een steuntje in de rug nodig hebben.

Een gemeente waar kansen worden gezien en benut. We werken aan een sterke sociale basis, investeren in sterke en vitale dorpen en wijken en houden voorzieningen zoveel mogelijk dichtbij inwoners. Daarnaast zetten we in op een toekomstbestendige woonvoorraad, een duurzame en brede economie en een veilige, leefbare omgeving die klaar is voor de toekomst.

Dat doen we door te investeren in het toekomstperspectief van onze jeugd en jongeren, onder andere via talentontwikkeling en passende kansen op de arbeids- en woningmarkt. We zetten in op een sterk en toegankelijk armoedebeleid, gericht op meedoen en perspectief, zodat inwoners kunnen rondkomen en volwaardig mee kunnen doen in de samenleving. We ondersteunen ondernemers en het midden- en kleinbedrijf. Daarnaast werken we aan de energietransitie en een duurzame economie, met oog voor haalbaarheid, betaalbaarheid en draagvlak. We realiseren een Huis van Cultuur en Bestuur: een herkenbare plek voor ontmoeting, cultuur, dienstverlening en samenwerking, die bijdraagt aan goed werkgeverschap en het culturele leven in onze gemeente versterkt.

We bouwen voort op de kracht van onze inwoners en geven ruimte aan ideeën en initiatieven uit de samenleving, met aandacht voor inwoners die het nodig hebben. Samen zorgen we ervoor dat Eemsdelta een fijne en leefbare gemeente blijft om te wonen, werken en leven.

Met vertrouwen, realisme en ambitie gaan we verder. We zijn trots op wat er is bereikt: Samen Vooruit!

Hoofdstuk 2. Dichtbij en betrokken

2.1 Onze ambities

Onze ambities zijn:

- > We zijn een gemeente die dichtbij, toegankelijk en betrouwbaar is voor inwoners in dorpen en wijken.
- > We zorgen voor duidelijke en betrouwbare dienstverlening, met heldere communicatie en afspraken die we nakomen.
- > We betrekken inwoners vroegtijdig en serieus bij plannen en keuzes en zijn vooraf duidelijk over hun rol en invloed.
- > We versterken het gebiedsgericht werken, met herkenbare aanspreekpunten en korte lijnen in dorpen en wijken.
- > We geven ruimte aan initiatieven van inwoners en ondersteunen deze waar nodig.
- > We zorgen voor duidelijke terugkoppeling en waar mogelijk zichtbare resultaten, zodat inwoners weten waar ze aan toe zijn.

2.2 Dienstverlening

Goede dienstverlening is voor ons vanzelfsprekend: inclusief, toegankelijk en betrouwbaar. We werken met duidelijke servicenormen en spreken elkaar aan op het nakomen daarvan, zoals het tijdig terugbellen van inwoners en het nakomen van afspraken. Digitaal waar het kan, persoonlijk waar het nodig is. We zorgen voor begrijpelijke communicatie en duidelijke processen, zodat inwoners weten waar ze aan toe zijn en wanneer ze antwoord kunnen verwachten. Daarbij hebben we nadrukkelijk oog voor inwoners die minder digitaal vaardig zijn of moeite hebben om naar ons toe te komen.

We zorgen ervoor dat inwoners, organisaties en ondernemers weten bij wie ze binnen de gemeente terecht kunnen met vragen, signalen of initiatieven.

Om dichtbij inwoners te blijven, organiseren wij in diverse dorpshuizen laagdrempelige contactmomenten voor vragen over bijvoorbeeld Wmo, jeugdhulp en andere ondersteuning. Ook blijven we gebruik maken van het meldpunt woonomgeving en zorgen we voor een tijdige en duidelijke terugkoppeling op meldingen. Dit werkt goed en stelt inwoners in staat eenvoudig online meldingen over hun leefomgeving door te geven, bijvoorbeeld over stoeptegels, afval of overlast.

Samen werken we aan een dienstverlening die dichtbij, duidelijk en betrouwbaar is, met de inwoner centraal.

2.3 Participatie, gebiedsgericht werken en bewonersinitiatieven

Inwoners kennen hun dorp of wijk het beste. Daarom geven wij hen ruimte en vertrouwen om mee te denken en mee te doen. We betrekken inwoners zo vroeg mogelijk bij plannen en keuzes die hun leefomgeving raken. Daarbij maken we gebruik van de participatieladder, zodat we per onderwerp bewust kiezen voor een passende vorm van betrokkenheid en hierover vooraf duidelijk zijn, van informeren en raadplegen tot meebeslissen.

We stimuleren en ondersteunen bewonersinitiatieven. Inwoners die zelf ideeën hebben om hun dorp of wijk te verbeteren, krijgen ruimte, vertrouwen en waar nodig ondersteuning vanuit de gemeente, passend bij het initiatief. Zo benutten we de kracht en betrokkenheid van onze inwoners.

De inzet van gebiedswethouders en gebiedsregisseurs heeft de afgelopen jaren goed gewerkt. Zij zorgen voor korte lijnen, beter contact met inwoners en meer zicht op wat er speelt. We gaan hiermee door en versterken deze manier van werken waar nodig.

Vanuit maatregel 14 van Nij Begun is er geld om dorpen en wijken leefbaarder te maken. Elk dorp en elke wijk gaat zelf aan de slag met een dorps- of wijkvisie. Inwoners denken zo mee over de toekomst van hun dorp of wijk en beslissen mee over de inzet van deze middelen. Procesbegeleiders begeleiden dorpen en wijken bij het opstellen van hun visie. Als gemeente bieden we hiermee actieve ondersteuning en begeleiding.

We zorgen voor goede en betrokken ondersteuning, duidelijke en tijdige terugkoppeling en zichtbare resultaten. Inclusiviteit staat daarbij centraal: iedereen moet kunnen meedoen, ook inwoners die minder makkelijk hun weg naar de gemeente vinden. We zijn vooraf helder over wat wel en niet mogelijk is, zodat verwachtingen realistisch zijn.

Samen geven we vorm aan onze gemeente, met ruimte voor initiatief en verantwoordelijkheid in dorpen en wijken.

Hoofdstuk 3. Samen sterk en sociaal

3.1 Onze ambities

Onze ambities zijn:

- > Iedereen moet kunnen meedoen, ongeacht leeftijd, achtergrond of inkomen, zonder onnodige drempels.
- > We zorgen voor een samenleving waarin inwoners zich welkom, veilig en gezien voelen.
- > We versterken bestaanszekerheid, zodat inwoners financieel, sociaal en mentaal stevig staan.
- > We zorgen voor gelijke kansen voor kinderen en jongeren, met goed onderwijs en ruimte om talenten te ontwikkelen.
- > We geven inwoners ruimte voor initiatief en versterken sociale netwerken en noaberschap.
- > We organiseren ondersteuning dichtbij en overzichtelijk, met zoveel mogelijk één duidelijk aanspreekpunt.
- > We signaleren problemen tijdig, zodat zwaardere zorg zoveel mogelijk wordt voorkomen.
- > We verbinden onderwijs, zorg, werk en welzijn beter, zodat inwoners zich kunnen ontwikkelen en meedoen.
- > We versterken de weerbaarheid van inwoners en gemeenschappen, zodat zij beter omgaan met veranderingen en tegenslagen.

3.2 Bestaanszekerheid

Bestaanszekerheid vormt de basis van een gezonde, sociale en vitale samenleving. We willen dat inwoners financieel, sociaal en mentaal stevig staan en kunnen meedoen in de samenleving. Dat vraagt om een sterke sociale basis, met nadruk op preventie en toegankelijke ondersteuning dichtbij.

We zien dat problemen complexer worden en dat armoede, schulden, gezondheidsproblemen en sociale kwetsbaarheid vaak samenkomen. In sommige wijken is sprake van een stapeling van problematiek. Dit vraagt om een samenhangende aanpak, waarin we niet alleen inzetten op individuele ondersteuning, maar ook op het versterken van gemeenschappen. Daarmee voorkomen we zwaardere en duurdere zorg en dragen we bij aan veerkrachtige dorpen en wijken.

We beschikken over een relatief ruim armoedebeleid met een breed pakket aan regelingen en houden hieraan vast. Daarbij ondersteunen we inwoners om rond te komen, proberen we schulden te voorkomen en werken we aan perspectief door begeleiding richting werk, opleiding en participatie. Dit doen we onder andere via regelingen zoals de Kansshop, zodat inwoners met een laag inkomen kunnen meedoen aan sportieve, culturele en sociale activiteiten. Een deel van deze regelingen financieren we op dit moment met incidentele middelen. We vinden het belangrijk dat inwoners kunnen rekenen op continuïteit en zekerheid.

Daarom onderzoeken we welke regelingen structureel kunnen worden voortgezet en hoe we hiervoor een duurzame financiële dekking kunnen realiseren. De gehanteerde inkomensgrens van 120% van het sociaal minimum blijft daarbij het uitgangspunt voor onze regelingen.

We hechten grote waarde aan gratis OV via de Meedoen Pas, omdat deze bijdraagt aan mobiliteit, zelfstandigheid en het kunnen meedoen in de samenleving. Daarom verlengen we de gratis OV-pas in ieder geval met een jaar, tot en met 2027. Tegelijkertijd onderzoeken we hoe deze regeling structureel kan worden voortgezet, waarbij we kijken naar mogelijkheden om deze doelmatiger en efficiënter in te richten en hiervoor passende financiële dekking te vinden.

Voor inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt blijven we inzetten op begeleiding richting werk, met aandacht voor ontwikkeling, scholing en persoonlijke ondersteuning.

Ook de voedselbank speelt een belangrijke rol. We waarderen en ondersteunen dit initiatief, dat directe hulp biedt aan inwoners in kwetsbare situaties en bijdraagt aan het voorkomen van verdere problemen. Voor het huisvestingsvraagstuk zoeken we samen met de voedselbank naar een passende oplossing.

Samen zorgen we voor een stevige basis waarin inwoners financieel, sociaal en mentaal kunnen meedoen en zich kunnen ontwikkelen.

3.3 Ondersteuning dichtbij

Een belangrijk onderdeel van onze aanpak is het versterken van het voorliggend sociale veld. We stimuleren en ondersteunen vrijwilligersinitiatieven, zoals zorgcoöperaties, waarin inwoners samen verantwoordelijkheid nemen voor zorg en ondersteuning in hun eigen omgeving. Daarmee benutten we de kracht van dorpen en wijken en versterken we de zelf- en samenredzaamheid. Inspirerende voorbeelden in onze gemeente, zoals Vrijwilligers Netwerk Wagenborgen, dorpskracht MiddelSoam en zorgcoöperatie Loppersum, laten zien hoe dit in de praktijk succesvol werkt.

Dorpsondersteuning speelt hierin een belangrijke rol. We bouwen daarbij voort op de kracht van lokale initiatieven en gemeenschappen. Zij zijn zichtbaar en aanspreekbaar in dorpen en wijken, verbinden inwoners en organisaties en jagen initiatieven aan, zodat ideeën uit de samenleving daadwerkelijk tot uitvoering komen. We breiden de inzet op dorpsondersteuning waar mogelijk verder uit, zodat zij deze rol beter kunnen vervullen en in meer dorpen en wijken zichtbaar en beschikbaar zijn. Daarbij is het uitgangspunt dat initiatieven uiteindelijk door de dorpen en wijken zelf worden gedragen en voortgezet.

Ook blijven we investeren in laagdrempelige voorzieningen, zoals collectief welzijnswerk, jongerenwerk, schuldhulpverlening, sociale huiskamers en ontmoetingsplekken. We zorgen ervoor dat deze voorzieningen zichtbaar en bereikbaar zijn in dorpen en wijken. We werken samen met lokale partners en ondersteunen initiatieven vanuit de samenleving. We leveren maatwerk per dorp, wijk of gebied, omdat de opgaven en behoeften verschillen. We maken gebruik van de energie en betrokkenheid die daar aanwezig zijn en ondersteunen inwoners waar nodig om ideeën verder te brengen en te realiseren. Zo organiseren we samen ondersteuning dichterbij en signaleren we problemen eerder.

Samen organiseren we ondersteuning dichtbij, versterken we de kracht van dorpen en wijken en faciliteren we dat inwoners tijdig de hulp krijgen die nodig is.

3.4 Langer zelfstandig thuis wonen

Vanuit de woonzorgvisie zetten we in op langer zelfstandig thuis wonen. Dit doen we door te investeren in passende en levensloopbestendige woningen, ondersteuning en zorg dichtbij huis, en een goed toegankelijke woonomgeving. We hebben daarbij oog voor verschillen tussen dorpen en wijken en leveren waar nodig maatwerk. Daarbij versterken we de samenhang tussen wonen, zorg en welzijn, zodat inwoners tijdig de juiste ondersteuning krijgen. We hebben speciale aandacht voor ouderen en andere kwetsbare inwoners, zodat zij zo lang mogelijk in hun eigen vertrouwde omgeving kunnen blijven wonen. Ook stimuleren we nieuwe woonvormen en initiatieven die bijdragen aan samenredzaamheid en onderlinge betrokkenheid in lijn met de huidige woonvisie.

Samen faciliteren we een woon- en leefomgeving, waarin inwoners zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen, met de juiste ondersteuning binnen handbereik.

3.5 Gezondheid

Gezondheid is een belangrijke randvoorwaarde voor bestaanszekerheid en het kunnen meedoen in de samenleving. We zetten in op het bevorderen van een gezonde leefstijl en het voorkomen van gezondheidsproblemen, onder andere door aandacht voor bewegen, voeding en mentale gezondheid. Preventie staat daarbij centraal. Waar nodig grijpen we sneller en beter in, ook bij zorgmijders. We nemen als gemeente nadrukkelijk regie in de regionale samenwerking, met heldere afspraken over verantwoordelijkheden, met name op het gebied van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Daarbij hebben we specifiek aandacht voor het verbeteren van de doorstroom, zodat inwoners tijdig kunnen doorstromen naar passende en meer zelfstandige woonvormen.

We werken samen met zorg- en welzijnspartners, onderwijs en sportaanbieders om gezondheid te stimuleren en ondersteuning dichtbij te organiseren. Daarbij hebben we nadrukkelijk aandacht voor mentale zorg en willen we eenzaamheid tegengaan, omdat deze van grote invloed zijn op het welzijn van inwoners. We blijven het Pact tegen eenzaamheid Eemsdelta ondersteunen en stimuleren daarmee dat inwoners elkaar makkelijker ontmoeten, minder snel in een isolement raken en tijdig passende hulp krijgen. Een voorbeeld is de PlusBus, die ouderen helpt om andere mensen te ontmoeten en samen op pad te gaan.

Onze inzet sluit aan bij de Sociale Agenda van Nij Begun, waarin wordt gewerkt aan het versterken van bestaanszekerheid, gezondheid en leefbaarheid in Groningen en Noord-Drenthe. Met Nij Begun geven we hieraan een extra impuls.

Samen dragen we bij aan een gezonde samenleving, waarin inwoners zich goed voelen en kunnen meedoen.

3.6 Jeugd

We zetten in op een positief jeugdbeleid, waarin de ontwikkeling, talenten en kansen van jongeren centraal staan. Dit beleid is gericht op alle jongeren, met extra aandacht voor wie dat nodig heeft, waaronder kinderen en jongeren met een beperking. We bieden een breed en passend aanbod van voorzieningen, zoals sport, culturele en creatieve activiteiten en toegankelijke ontmoetingsplekken. We werken aan een compleet en toegankelijk sportaanbod. Daarbij hebben we aandacht voor de betaalbaarheid van sportvoorzieningen. We gaan door met het behoud van de OZB-subsidie voor sportaccommodaties, zodat verenigingen betaalbaar kunnen blijven en sport voor iedereen toegankelijk is. Bij ontmoetingsplekken stellen we niet het gebouw centraal, maar het programma en de activiteiten. We kiezen voor een flexibele inzet van locaties en middelen, zodat het aanbod goed aansluit bij de behoeften van jongeren en kan meebewegen met wat er speelt.

Daarnaast investeren we in een aantrekkelijke en veilige buitenruimte, met speelvoorzieningen en plekken om elkaar te ontmoeten. Ook zetten we in op jongerenwerk, laagdrempelige ondersteuning en voorzieningen waar jongeren zich kunnen ontwikkelen. We faciliteren programma's die bijdragen aan een veilige en gezonde ontwikkeling van jongeren, zoals anti-pestprogramma's en voorlichting over middelengebruik en verslaving. We verkennen de mogelijkheid om via het schoolmaatschappelijk werk op het voortgezet onderwijs gratis hygiëneproducten beschikbaar te stellen. Daarom nemen we deel aan landelijke initiatieven zoals het Child Friendly Cities Initiative, waarin de rechten en ontwikkeling van kinderen centraal staan. We versterken en breiden programma's zoals Tijd voor Toekomst en JongGoud verder uit. Met Tijd voor Toekomst werken we aan een verrijkte schooldag met extra ontwikkelkansen op het gebied van sport, cultuur en talentontwikkeling. Met JongGoud geven we jongeren de ruimte om mee te denken, initiatief te nemen en hun talenten verder te ontwikkelen.

Ook besteden we nadrukkelijk aandacht aan mentale gezondheid. We onderzoeken de impact van de aardbevingsproblematiek op het welzijn en de mentale gezondheid van jongeren en de mogelijke relatie met de toename van de vraag naar jeugdhulp. We jagen initiatieven aan die eenzaamheid onder jongeren bespreekbaar maken en het taboe doorbreken. Aansprekende voorbeelden zijn Join Us Eemsdelta en de jaarlijkse themadag op de Campus Eemsdelta over eenzaamheid.

Samen werken we aan het herkennen van beginnende jeugdcriminaliteit, digitale weerbaarheid en criminele ronseling. Investeren in jeugd en veiligheid voorkomt dat problemen verergeren en uitgroeien tot grotere maatschappelijke en financiële risico's, en legt de basis voor een veilige en kansrijke leefomgeving.

We ontwikkelen de jeugdhulp in onze gemeente verder, zodat kinderen, jongeren en gezinnen tijdig passende ondersteuning krijgen. Daarbij richten we een stevig lokaal team in. Dit team vormt de basis van de jeugdhulp dichtbij: een multidisciplinair team van zorgprofessionals dat zichtbaar en bereikbaar is voor jongeren. Het team biedt zelf ondersteuning waar mogelijk, kijkt breed naar de situatie van het gezin en schakelt waar nodig snel met gespecialiseerde zorg. Het stevige lokale team werkt nauw samen met scholen, kinderopvang, welzijn en andere partners en zet in op vroegsignalering en preventie. Door integraal te werken en ondersteuning dichtbij te organiseren, voorkomen we dat problemen verergeren en dat zwaardere zorg nodig is.

De kosten in de jeugdhulp stijgen en de vraag naar ondersteuning neemt toe. We blijven inzetten op passende hulp voor kinderen, jongeren en gezinnen, waarbij maatwerk centraal staat. Daarbij stimuleren we dat ouders en gezinnen van elkaar leren en elkaar ondersteunen, zodat niet altijd direct professionele zorg nodig is. We bieden waar nodig opvoedondersteuning, zodat ouders tijdig geholpen worden en problemen niet verergeren. Waar mogelijk zetten we in op ondersteuning in de thuissituatie en voorkomen we uithuisplaatsingen, omdat het voor kinderen van groot belang is om in hun eigen omgeving op te groeien.

Tegelijkertijd nemen we meer regie op de kosten en de inzet van jeugdhulp. We versterken onze rol als opdrachtgever richting partners, zoals de Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG), en sturen nadrukkelijker op effecten en resultaten. Door beter te prioriteren, scherper te sturen en te monitoren, zetten we het beschikbare budget doelmatiger in. Daarbij houden we vast aan onze doelen en ambities voor het ondersteunen van onze jeugd.

Samen scheppen wij kaders voor een omgeving waarin jongeren zich veilig kunnen ontwikkelen, hun talenten benutten en kansen krijgen om mee te doen.

3.7 Onderwijs

Goed onderwijs is de basis voor gelijke kansen en een sterke toekomst voor Eemsdelta. We willen dat ieder kind en iedere jongere zich optimaal kan ontwikkelen, ongeacht achtergrond of omstandigheden. Ons streven is dat zoveel mogelijk jongeren die in Eemsdelta een opleiding volgen, deze afronden met een diploma en vervolgens in de regio aan het werk kunnen.

We werken aan kansengelijkheid en het voorkomen van onderwijsachterstanden. Het verbeteren van basisvaardigheden en het behalen van een startkwalificatie zijn daarbij van belang. Dit draagt bij aan betere kansen op de arbeidsmarkt en helpt isolement te voorkomen en het welzijn te vergroten. We blijven investeren in programma's die bijdragen aan betere leerprestaties en de ontwikkeling van kinderen, zoals het scholenprogramma in het primair onderwijs. We sluiten aan bij regionale programma's gericht op kansengelijkheid en benutten daarbij actief landelijke en regionale financiële middelen. Samen met onderwijs, bibliotheken en het Taalhuis versterken we de leesvaardigheid en taalontwikkeling, zodat iedereen een goede start krijgt.

De kwaliteit van het onderwijs staat voorop. We zorgen voor het behoud van een compleet en toekomstbestendig onderwijsaanbod in de regio en streven naar kwalitatief hoogstaand onderwijs, met aandacht voor basisvaardigheden, kansengelijkheid en talentontwikkeling. De Campus Eemsdelta vormt daarbij een sterke basis, waarin onderwijs, praktijk en voorzieningen samenkomen. Ook het Dollard College speelt hierin een belangrijke rol als regionale onderwijsvoorziening, die bijdraagt aan de ontwikkeling en doorstroom van leerlingen in Eemsdelta. Samen met initiatieven zoals de Koppelplaats en Portlands Campus Groningen versterken we de verbinding tussen onderwijs, ondernemers en overheid.

We zorgen voor een goede aansluiting tussen onderwijs, zorg en welzijn. Door samenwerking tussen onderwijs, jeugdhulp, welzijnswerk, kinderopvang en de gemeente krijgen kinderen en jongeren tijdig de juiste ondersteuning. Daarbij zetten we in op preventie, vroegsignalering en laagdrempelige ondersteuning dichtbij, onder andere via schoolmaatschappelijk werk. Samen met scholen en partners werken we aan het voorkomen van uitval en thuiszitten, zodat ieder kind in beeld blijft en zich kan ontwikkelen.

Talentontwikkeling en een goede aansluiting op de arbeidsmarkt zijn essentieel. We stimuleren leerwerktrajecten, stageplaatsen en samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven. Initiatieven binnen het Masterplan Campussen dragen hieraan bij door jongeren en werkgevers met elkaar te verbinden en talentontwikkeling in de regio te versterken. Programma's zoals Jong Goud en Tijd voor Toekomst krijgen een stevige plek.

Voor inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt bieden we via het werkontwikkelbedrijf leer- en ontwikkeltrajecten, gericht op participatie, ontwikkeling en waar mogelijk doorstroom naar werk.

Scholen zijn meer dan alleen plekken om te leren. We stimuleren dat schoolgebouwen ook buiten schooltijd een rol spelen als ontmoetingsplek voor sport, cultuur en ontwikkeling. Zo versterken we de samenhang in dorpen en wijken.

Samen zorgen we voor goed onderwijs, zodat ieder kind en iedere jongere zich kan ontwikkelen en perspectief heeft op een sterke toekomst in Eemsdelta.

3.8 Weerbaar en veerkrachtig

We willen dat inwoners en gemeenschappen weerbaar zijn en beter kunnen omgaan met veranderingen, tegenslagen en maatschappelijke ontwikkelingen. We zetten in op het versterken van de eigen kracht van inwoners en het vergroten van zelf- en samenredzaamheid. Daarbij werken we samen met partners aan het vergroten van weerbaarheid tegen maatschappelijke risico's, zoals ondermijning.

We besteden daarnaast nadrukkelijk aandacht aan digitale weerbaarheid. We ondersteunen inwoners en ondernemers bij het veilig en verantwoord gebruik van digitale middelen en vergroten hun bewustzijn van risico's, zoals online fraude, digitale criminaliteit en misleiding.

We versterken daarnaast de weerbaarheid tegen verstoringen en crises, zoals langdurige stroomuitval en extreme weersomstandigheden. Met de 'Handreiking weerbaarheid en veerkracht op lokaal niveau' brengen we kritische processen en vitale voorzieningen in beeld. We versterken onze gemeentelijke crisisorganisatie en richten verspreid over de gemeente noodsteunpunten in.

We werken hierbij planmatig en gebiedsgericht. Samen met inwoners brengen we netwerken en initiatieven in dorpen en wijken in kaart en hebben we oog voor sleutelpersonen en informele netwerken. Zij spelen een belangrijke rol bij het signaleren van kwetsbaarheid, het verspreiden van informatie en het ondersteunen van inwoners in geval van een crisis. Door tijdig zicht te hebben op deze groepen en hun netwerken, kunnen we sneller en gericht ondersteuning bieden wanneer dat nodig is.

Daarnaast investeren we in voorlichting en weerbaarheidsprogramma's en sluiten we aan bij landelijke initiatieven, zoals Denk Vooruit. Dit doen we samen met scholen, politie en maatschappelijke partners.

Samen bouwen we aan een veilige en veerkrachtige samenleving, waarin inwoners beter bestand zijn tegen tegenslagen en op elkaar kunnen rekenen.

Hoofdstuk 4. Leefbare en veilige samenleving

4.1 Onze ambities

Onze ambities zijn:

- > We zetten in op een milde, mensgerichte, makkelijke én merkbare aanpak van de aardbevingsopgave, met veiligheid en perspectief voor inwoners centraal.
- > We zetten in op woningbouw en versnellen de realisatie van passende en betaalbare woningen. Met nadruk op inbreiding, revitalisering en het beter benutten van de bestaande woningvoorraad.
- > We hebben extra aandacht voor jongerenhuisvesting.
- > We maken dorpen, wijken en centra aantrekkelijker, sterker en vitaler, met ruimte voor lokale initiatieven en eigen regie van inwoners.
- > We beschermen en versterken landschap, erfgoed, natuur en openbare ruimte, met oog voor identiteit en kwaliteit van onze omgeving.
- > We zorgen voor een veilige, toegankelijke en klimaatbestendige leefomgeving die uitnodigt tot ontmoeten, bewegen en verblijven.
- > We versterken de samenhang tussen wonen, werken, mobiliteit en voorzieningen.
- > We zorgen voor goede en veilige bereikbaarheid van dorpen en wijken, met mobiliteit die past bij de schaal van Eemsdelta.
- > We zetten in op preventie en een integrale aanpak van veiligheid en leefbaarheid.
- > We versterken sociale samenhang en vitale gemeenschappen, zodat inwoners naar elkaar omzien en samen verantwoordelijkheid nemen voor hun leefomgeving.

4.2 Aardbevingen de baas

Na de aardbeving bij Huizinge in 2012 is de versterkingsopgave in Groningen gestart, met als uitgangspunt dat inwoners net zo veilig moeten kunnen wonen als elders in Nederland en dat Groningen beter wordt achtergelaten dan het was. Door nieuwe inzichten, veranderend beleid en het stopzetten van de gaswinning is deze opgave in de loop der jaren steeds complexer en omvangrijker geworden.

In 2023 concludeerde de parlementaire enquêtecommissie dat de belangen van Groningers onvoldoende voorop hebben gestaan en dat Nederland een ereschuld heeft aan Groningen. Met de kabinetsreactie Nij Begun zijn maatregelen genomen, verdeeld over een sociale, economische en isolatieagenda, aangevuld met een verbeterde aanpak voor schadeherstel en versterking.

De aanpak van schadeherstel en de versterking moet "milder, menselijker en makkelijker", aldus het kabinet. Vanuit de gemeente voegen we daar een vierde "M" aan toe: "merkbaar". Onze inwoners moeten dit ook ervaren. In de praktijk gebeurt dat nog onvoldoende. Daarom blijft de zorg voor onze inwoners centraal staan. Concreet betekent dit dat we aandringen op verbeteringen bij de NCG en het IMG en ons blijven inzetten voor onze inwoners, zodat hun belangen daadwerkelijk centraal komen te staan.

De versterkingsopgave in Eemsdelta is nog steeds groot en vraagt ook de komende bestuursperiode om een stevige inzet. Bij circa 6.000 woningen moet de versterking nog starten. Ten opzichte van de woningen die de afgelopen jaren zijn versterkt of vernieuwd, met name rijwoningen en tweekappers, gaat het hierbij om een nog complexer vraagstuk. Te denken valt aan veel vrijstaande woningen in de historische dorpskernen. Dat vraagt veel van onze inwoners. Inmiddels is duidelijk en erkend dat de afronding van de versterking in Eemsdelta niet eerder dan rond 2034 verwacht kan worden.

Onze inzet blijft om de versterkingsopgave zoveel mogelijk te verbinden met andere opgaven, zoals verduurzaming, leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit. Tegelijkertijd zien we dat de ongelijkheid in de versterking tussen inwoners toeneemt, doordat maatregelen op verschillende momenten en manieren worden uitgevoerd. Daarnaast bestaan er nog onzekerheden, bijvoorbeeld over de kwaliteit van beoordelingen en adviezen, mogelijke effecten in de ondergrond en de vraag of alle onveilige situaties voldoende in beeld zijn. De komende periode zal over de aanpak en het oplossen van maatschappelijk onaanvaardbare verschillen intensief met Rijk, NCG en IMG gewerkt worden aan uitvoeringsafspraken.

De komende periode zetten we in op een meer menselijke, eenvoudige en gebiedsgerichte aanpak. We willen verschillen waar mogelijk verder verkleinen en zorgen dat het eindresultaat voor inwoners centraal staat. Ons doel blijft dat iedere inwoner kan rekenen op een veilige, schadevrije en toekomstbestendige woning.

Daarnaast werken we aan een stabiele en toekomstbestendige samenwerking rondom de uitvoering van Nij Begun. We vertalen de sociale en economische agenda naar concrete plannen voor onze gemeente. De ervaringen uit het Nationaal Programma Groningen nemen we hierin mee, zodat deze optimaal worden benut in de verdere uitwerking van de opgaven voor de komende jaren. In de Agenda voor Herstel blijven we actief betrokken om ervoor te zorgen dat de aanpak het beste resultaat oplevert voor onze inwoners in de afronding van hun schademeldingen en versterkingsaanpak.

Samen werken we aan een eerlijke en merkbare verbetering van de aanpak van de versterkingsopgave, met veiligheid en perspectief voor onze inwoners als uitgangspunt.

4.3 Woningbouw en woningvoorraad

De druk op de woningmarkt in Eemsdelta is groot en vraagt om duidelijke keuzes en versnelling. We richten ons op het realiseren van nieuwbouw, die aansluit bij de behoefte in onze dorpen en kernen en blijven tegelijkertijd investeren in de bestaande woningvoorraad. Daarbij kiezen we nadrukkelijk voor inbreiding en revitalisering vóór uitbreiding. Ook benutten we kansen binnen perspectieflocaties in Delfzijl om woningbouw en leefbaarheid te versterken.

We voeren onze woonvisie gebiedsgericht uit, met oog voor de schaal en behoeften van ieder dorp en elke kern. Daarbij zorgen we voor een gevarieerd en betaalbaar woningaanbod voor aandachtsgroepen, zoals starters, gezinnen en senioren. De nadruk ligt op het bevorderen van de doorstroming en een betere aansluiting bij de veranderende samenstelling van huishoudens.

We investeren in het verbeteren en toekomstbestendig maken van de bestaande woningvoorraad door verduurzaming, sloop en nieuwbouw en transformatie. Daarbij hebben we speciale aandacht voor jongeren. Door onder andere te investeren in jongerenhuisvesting, inclusief in de dorpen, bevorderen we dat zij zich duurzaam aan Eemsdelta kunnen verbinden. We benutten kansen, zoals wonen boven winkels.

Daarnaast zetten we in op de revitalisering van onder andere Tuikwerd en Bornholm, zodat deze wijken aantrekkelijk en toekomstbestendig blijven.

We sturen op een goede balans tussen koop en huur en bouwen voort op succesvolle voorbeelden, zoals Nij Nittersum in Stedum en BetingeStaete in Delfzijl, waar verschillende woonvormen en doelgroepen samenkomen.

We baseren onze keuzes op actuele inzichten, zoals het regionale woningmarktonderzoek, om gericht te kunnen sturen op de juiste woningen op de juiste plek. Daarbij kijken we ook naar de rol van Eemsdelta in de regio en de mogelijkheden om een deel van de woningvraag uit de stad Groningen op te vangen. We blijven inwoners ondersteunen bij het kopen en verduurzamen van hun woning via regelingen zoals de starterslening, duurzaamheidslening en verzilverlening. Zo blijft wonen bereikbaar en betaalbaar voor verschillende doelgroepen. We werken nauw samen met woningcorporaties en maken prestatieafspraken over woningbouw, betaalbaarheid, leefbaarheid en duurzaamheid. Daarbij zorgen we ook voor goede samenwerking met huurdersverenigingen.

Samen bouwen we aan passende woningen en een toekomstbestendige woningvoorraad voor alle inwoners.

4.4 Ruimte voor leefbaarheid, erfgoed en lokale kracht

We versterken onze centra, met bijzondere aandacht voor Delfzijl en Appingedam via het Masterplan Regiocentra en investeren in de kwaliteit van de openbare ruimte, voorzieningen en ontmoetingsplekken. Leegstand en verloedering pakken we aan. In onze dorpen leveren we maatwerk en ondersteunen we initiatieven van inwoners, waarbij dorps- en wijkvisies richting geven. Daarmee sluiten we aan bij maatregel 14 van Nij Begun, die ruimte biedt voor lokale initiatieven en maatwerk en de kracht van dorpen en gemeenschappen centraal stelt.

Erfgoed en cultuur vergroten de leefbaarheid van dorpen en het stedelijk gebied, versterken de aantrekkingskracht voor bezoekers en bieden kansen voor een sterke vrijetijdseconomie. De vrijetijdseconomie bouwt voort op de unieke kwaliteiten van Eemsdelta, zoals de Eems en het Waddengebied, het karakteristieke erfgoed, het cultuurlandschap en de rust en ruimte. Deze kwaliteiten bepalen het onderscheidend vermogen van de regio en geven richting aan toekomstige ontwikkelingen. We werken toe naar een toekomst waarin cultuurhistorie en erfgoed een stevig fundament vormen voor Eemsdelta, omdat zij bijdragen aan de leefkwaliteit en het economisch perspectief.

We hebben nadrukkelijk aandacht voor de kleinere bedrijventerreinen in onze dorpen en kernen. We brengen de kwaliteit en benutting in beeld en onderzoeken waar revitalisering, verduurzaming en beter ruimtegebruik nodig is.

In het kader van de versterkingsopgave ontwikkelen we een visie op de toekomst van de tijdelijke huisvestingslocaties, waarbij we eerder gedane toezeggingen nakomen. In overleg met omwonenden werken we toe naar een passende herontwikkeling, bijvoorbeeld door nieuwe woonmilieus te realiseren of deze locaties terug te geven aan de natuur.

Samen behouden en versterken we de identiteit, leefbaarheid en vitaliteit van Eemsdelta, met ruimte voor maatwerk en initiatieven van inwoners.

4.5 Ruimtelijke keuzes en omgevingsbeleid

De implementatie van de Omgevingswet vraagt uiterlijk in 2032 om beleidsactualisatie om te voldoen aan de wettelijke vereisten. Naast het opstellen van de Omgevingsvisie werken we met omgevingsprogramma's en aan de juridische borging hiervan in het gemeentelijk omgevingsplan.

De vraag naar ruimte neemt toe door woningbouw, energie, economie en klimaatopgaven. Daarom maken we integrale keuzes en zorgen we voor een zorgvuldige ruimtelijke inpassing. De Omgevingsvisie vormt het kader voor onze ruimtelijke keuzes. We brengen wonen, werken, energie, natuur en mobiliteit met elkaar in balans en sturen op kwaliteit en samenhang, passend bij de identiteit van onze dorpen en het landschap. We beschermen en versterken ons cultuurhistorische landschap met herkenbare elementen, zoals wierden, dijken, maren, historische dorpsstructuren en karakteristieke verkaveling. In dit landschap versterken landbouw, recreatie en duurzame initiatieven elkaar. Het behouden en versterken van deze kenmerken geeft Eemsdelta een herkenbare identiteit, draagt bij aan de leefbaarheid en biedt tegelijkertijd economische en recreatieve kansen. We werken aan een klimaatbestendige inrichting met aandacht voor water en groen. Daarnaast investeren we in het isoleren en verduurzamen van woningen via de isolatieaanpak Nij Begun, zodat woonlasten dalen en de woningvoorraad toekomstbestendig wordt.

We kijken kritisch naar onze procedures en regels rondom bouwplannen. Zo nemen we ons welstandskader en de advisering hierop door de Adviescommissie voor Omgevingskwaliteit onder de loep, met als doel processen te vereenvoudigen en te versnellen. Daarbij richten we ons met name op nieuwbouwplannen en bekijken we hoe procedures voor kleinere of minder ingrijpende plannen eenvoudiger kunnen worden ingericht, met behoud van kwaliteit.

We volgen de ontwikkelingen rondom het wetsvoorstel Wet Versterking regie Volkshuisvesting op de voet en vertalen dit, waar nodig, naar lokaal beleid.

Samen geven we richting aan een zorgvuldige en toekomstbestendige inrichting van onze woon- en leefomgeving.

4.6 Sterke en vitale gemeenschappen

De ambitie is het realiseren van sterke en vitale gemeenschappen waarin inwoners zich verbonden voelen en omzien naar elkaar. Het programma Sterke Dorpen en Wijken is één van de instrumenten waarmee we dit ondersteunen. Dit programma kent een integrale en gebiedsgerichte aanpak waarin inwoners, gemeente en maatschappelijke partners samenwerken aan leefbare en veerkrachtige dorpen en wijken. Het programma richt zich nu op een aantal specifieke dorpen en wijken (Loppersum, Delfzijl-Noord, Opwierde en Tuikwerd) waar de opgaven het grootst zijn. In gebieden waar de versterkingsopgave groot is, passen we waar nodig onderdelen van deze aanpak toe, zodat ook daar aandacht is voor leefbaarheid, sociale samenhang en ondersteuning van inwoners. De ervaringen die we opdoen, gebruiken we om ook andere dorpen en wijken verder te versterken.

De gevolgen van de aardbevingen zijn in veel dorpen en wijken nog steeds merkbaar. We blijven ons inzetten voor het herstel van vertrouwen, versterking van de leefomgeving en toekomstperspectief voor inwoners. Initiatieven waarin ervaringen en verhalen van inwoners centraal staan, zoals Mijn Thuis, Mijn Verhaal, dragen bij aan erkenning, verbinding en sociale samenhang.

We zorgen ervoor dat iedereen volwaardig kan meedoen aan het maatschappelijk leven, dichtbij huis en met aandacht voor bereikbaarheid en mobiliteit. We bundelen waar mogelijk sociaal-maatschappelijke voorzieningen en investeren in sportaccommodaties, ontmoetingsplekken en toekomstgerichte scholen. Iedere kern, wijk en buurt heeft toegankelijke plekken waar mensen elkaar ontmoeten, elkaar leren kennen en samen bijdragen aan de leefbaarheid. Initiatieven, zoals Steunstee en Groen voor Rood laten zien hoe belangrijk laagdrempelige voorzieningen zijn voor ontmoeting en ondersteuning. Zij dragen bij aan het versterken van de sociale cohesie, participatie en leefbaarheid.

We werken met dorps- en wijkvisies, zoals opgenomen in maatregel 14 van Nij Begun. Deze visies geven richting aan de ontwikkeling van dorpen en wijken en worden samen met inwoners opgesteld. Vanuit het programma Sterke Dorpen en Wijken geven we de komende periode verdere invulling aan wijkoverleggen en versterken we de samenwerking tussen inwoners, gemeente en maatschappelijke partners.

We blijven dorps- en wijkbudgetten beschikbaar houden, zodat inwoners ruimte en financiële middelen hebben om zelf initiatieven te nemen, bijvoorbeeld op het gebied van leefbaarheid, ontmoeting, vergroening en activiteiten in de buurt.

We bouwen voort op bestaande initiatieven en versterken de samenwerking tussen inwoners, organisaties en gemeente. We geven ruimte aan ideeën uit de samenleving en ondersteunen initiatieven die bijdragen aan sociale samenhang en leefbaarheid, met extra aandacht voor wijken die onder druk staan. Met integrale actieplannen op het gebied van zorg, welzijn, leefbaarheid en participatie signaleren we knelpunten vroeg en werken we samen met inwoners en maatschappelijke partners aan passende oplossingen.

Samen bouwen we aan sterke, betrokken en veerkrachtige gemeenschappen, waarin we naar elkaar omkijken en prettig samen wonen, werken en leven.

4.7 Openbare ruimte

Iedereen moet de openbare ruimte prettig en veilig kunnen gebruiken. Dat betekent een basis van schoon, heel en veilig, aangevuld met toegankelijke routes, duidelijke verblijfsplekken en aandacht voor sociale veiligheid. De openbare ruimte ondersteunt ontmoeting, gezondheid en beweging en nodigt uit tot gebruik door inwoners. We hebben daarom nadrukkelijk aandacht voor de kwaliteit van het groen in onze dorpen en wijken. Met name in de gebieden die niet onder de versterkingsopgave vallen, zetten we in op het verbeteren en op peil houden van het groen. Dit doen we onder andere door verouderde of minder passende beplanting te vervangen, te investeren in biodiversiteit en het groen beter af te stemmen op de omgeving en het gebruik.

We richten de openbare ruimte zo in dat deze bestand is tegen hitte, droogte en extreme neerslag. Groen en water krijgen een grotere rol, biodiversiteit wordt versterkt en verharding wordt waar mogelijk verminderd. Dit vraagt om toekomstbestendige plantkeuzes, ecologisch beheer en slimme oplossingen voor waterbeheer. We vinden het belangrijk om hierover helder te communiceren met inwoners. Door uit te leggen waarom keuzes worden gemaakt, zoals de aanleg van infiltratievoorzieningen (wadi's) en andere klimaatmaatregelen, vergroten we begrip en draagvlak en betrekken we inwoners bij het realiseren van een toekomstbestendige leefomgeving. Daarbij doen we een beroep op inwoners om samen met ons hun leefomgeving te vergroenen, bijvoorbeeld door tegels te vervangen door groen en andere duurzame oplossingen.

We maken bewuste keuzes in het gebruik van onze ruimte. De druk op de ruimte neemt toe door woningbouw, energie, industrie en natuur. We sturen op een goede balans tussen economische ontwikkeling, wonen, natuur en landschap. Daarbij houden we rekening met de kwaliteit van het landschap en het karakter van onze dorpen en kernen.

We werken samen met inwoners en vrijwilligers aan het onderhoud van de leefomgeving en ondersteunen initiatieven waar mogelijk, onder andere door materialen zoals opruimmiddelen en gereedschap te faciliteren. We voeren daarnaast een duidelijk en positief hondenbeleid met voldoende losloopgebieden, afvalbakken, duidelijke regels en zichtbare handhaving. Daarbij zetten we in op een goede balans tussen ruimte voor hondenbezitters en het voorkomen van overlast, zodat de openbare ruimte voor iedereen schoon, veilig en prettig blijft.

Samen creëren we een openbare ruimte die uitnodigt tot ontmoeten, bewegen en verblijven, en die klaar is voor de toekomst.

4.8 Duurzaamheid en klimaatadaptatie

We zetten in op het verduurzamen van de gebouwde omgeving met isolatie en energiebesparing als eerste stap. Daarbij werken we stapsgewijs toe naar aardgasvrije wijken en dorpen, met oog voor betaalbaarheid, haalbaarheid en draagvlak onder inwoners, waarbij we voorkomen dat de lasten onevenredig bij inwoners terechtkomen. We voorkomen dat inwoners verplicht worden tot oplossingen die voor hen niet haalbaar of betaalbaar zijn.

We nemen deel aan het landelijke Programma Aardgasvrije Wijken (PAW). In dit kader is Loppersum aangewezen als proeftuin, waar we samen met inwoners, woningcorporaties en andere partners ervaring opdoen met het aardgasvrij maken van een dorp. Ook in andere delen van Eemsdelta, zoals de wierdedorpen Godlinze, Holwierde en Krewerd, werken we met pilots aan duurzame oplossingen richting aardgasvrij wonen. De ervaringen uit deze proeftuinen en pilots gebruiken we om een realistische en betaalbare aanpak te ontwikkelen voor de verdere verduurzaming van onze gemeente, met maatwerk per dorp en wijk. Daarnaast werken we in Loppersum aan de pilot van een warmtenet: een collectief systeem waarbij woningen en gebouwen worden verwarmd via een netwerk van leidingen met duurzaam opgewekte warmte, als alternatief voor individuele gasinstallaties.

We vertalen de regionale klimaatadaptatiestrategie naar een lokale strategie met een bijbehorende uitvoeringsagenda. Hiermee maken we concreet welke maatregelen nodig zijn om Eemsdelta beter bestand te maken tegen de gevolgen van klimaatverandering, zoals wateroverlast, droogte, hitte en zeespiegelstijging. We brengen prioriteiten aan, zoals meer ruimte voor waterberging, vergroening van wijken en het klimaatbestendig inrichten van de openbare ruimte. We koppelen deze maatregelen aan lopende projecten en zorgen voor een integrale en overzichtelijke aanpak binnen de fysieke leefomgeving. Klimaatadaptatie wordt daarbij nadrukkelijk verbonden met andere opgaven, zoals woningbouw, openbare ruimte, biodiversiteit en mobiliteit, zodat investeringen elkaar versterken en de ruimte efficiënt wordt benut.

We streven naar een toekomstbestendig en dekkend netwerk van laadvoorzieningen voor elektrisch vervoer, evenwichtig verspreid over dorpen en wijken, zodat ook kleinere kernen goed worden bediend. Daarnaast stimuleren we deelmobiliteit en duurzame vervoersvormen, zodat de bereikbaarheid verbetert en tegelijkertijd de uitstoot vermindert.

Ook stellen we een milieunota op, waarin thema's als luchtkwaliteit, stikstof, water en circulaire economie samenkomen.

Samen bouwen we aan een duurzaam en klimaatbestendig Eemsdelta, met een leefomgeving die bestand is tegen klimaatverandering en ruimte biedt voor duurzame ontwikkeling, op een manier die betaalbaar en haalbaar blijft voor onze inwoners.

4.9 Verkeer en mobiliteit

Veilig verkeer begint bij gedrag. Veel inwoners ervaren overlast door te hard rijden, maar dit gebeurt vaak ook door het rijgedrag van bewoners uit de eigen straat, wijk of dorp. Juist daarom is bewustwording van groot belang. We werken samen met scholen en stimuleren dat inwoners elkaar aanspreken op hun verkeersgedrag. Ook vragen we inwoners om knelpunten in het verkeer te melden. Zo werken we samen aan een verkeerscultuur waarin veilig gedrag de norm is. We maken daarbij onder andere gebruik van snelheidsdisplay's, die weggebruikers op een laagdrempelige en effectieve manier attenderen op hun snelheid.

We zetten in op het vergroten van de verkeersveiligheid voor alle weggebruikers. We zorgen voor goede verlichting en overzichtelijke situaties in de openbare ruimte en nemen, waar nodig, gerichte maatregelen om onveilige situaties aan te pakken en snelheden te verlagen. Daarbij hebben we vooral aandacht voor kwetsbare verkeersdeelnemers, zoals voetgangers en fietsers. In schoolomgevingen geven we extra prioriteit aan verkeersveiligheid en zetten we, waar passend, in op 30 km-zones. Ook hebben we aandacht voor verkeersveiligheid en leefbaarheid in onze dorpen en wijken. In samenhang met de verbreding van de N33 onderzoeken we de mogelijkheden om doorgaand vrachtverkeer zoveel mogelijk uit dorpskernen te weren, zodat de veiligheid en leefbaarheid verbeteren.

Goede bereikbaarheid is belangrijk voor inwoners, ondernemers en voorzieningen. In een gemeente als Eemsdelta, met relatief grote afstanden tussen dorpen en kernen, vraagt dat om blijvende aandacht. We zetten ons in voor goede en veilige verbindingen tussen dorpen, wijken en centra. Daarbij hebben we aandacht voor alle vormen van mobiliteit: auto, fiets en openbaar vervoer. We zien dat het openbaar vervoer onder druk staat. Daarom zetten we in op het behoud van bereikbaarheid en zoeken we samen met partners naar passende en innovatieve oplossingen, zoals de DeelSlee en andere vormen van flexibel vervoer. Zo blijven voorzieningen en werk bereikbaar, juist ook voor inwoners die minder mobiel zijn of in kleinere kernen wonen.

We zien een toenemende druk op parkeren in centra en wijken. We erkennen dat de parkeerdruk niet overal volledig kan worden opgelost, mede door de beperkte beschikbare ruimte. We maken hierin bewuste keuzes en zijn duidelijk over wat inwoners wel en niet kunnen verwachten. Daarbij streven we naar een goede balans tussen bereikbaarheid, leefbaarheid en beschikbare ruimte. We zetten in op slimme oplossingen, zoals groen parkeren met half verharding, bijvoorbeeld grasbetontegels. Zo gebruiken we minder verharding en blijft de leefomgeving groen en aantrekkelijk.

Samen zorgen we voor veilige en bereikbare dorpen en kernen, met mobiliteit die past bij de schaal en toekomst van Eemsdelta.

4.10 Veiligheid en handhaving

In Eemsdelta willen we dat inwoners zich veilig voelen in hun eigen huis, buurt en de openbare ruimte. We willen de veiligheidsbeleving verbeteren. Veiligheid is een randvoorwaarde voor prettig wonen, werken en leven. We zetten in op zichtbare en bereikbare handhaving en een snelle en effectieve aanpak van overlast en onveiligheid in buurten en wijken. We hebben nadrukkelijk aandacht voor huiselijk geweld en femicide. We zetten in op vroegsignalering en samenwerking met partners om escalatie te voorkomen en de veiligheid van inwoners te vergroten. Tegelijkertijd willen we problemen zoveel mogelijk voorkomen door signalen beter en eerder op te pakken en samen met inwoners verantwoordelijkheid te nemen voor een veilige leefomgeving.

We pakken criminaliteit en overlast in wijken en dorpen integraal aan. Dat betekent dat we niet alleen handhaven, maar ook inzetten op preventie, samenwerking en het versterken van sociale samenhang en eigen verantwoordelijkheid in wijken en dorpen. We richten ons daarbij op plekken waar de problematiek zich concentreert. We zetten daar zichtbaar en gebiedsgericht in op verbetering van veiligheid en leefbaarheid, zodat overlast, verloedering en criminaliteit worden teruggedrongen.

Ondermijning pakken we actief aan, met extra aandacht voor het ommeland en de (zee)havens. We versterken de samenwerking met partners, zoals politie en justitie en zetten in op het delen van informatie en het vroeg signaleren van verdachte situaties. We vergroten de weerbaarheid van inwoners en ondernemers tegen ondermijnende criminaliteit en stimuleren dat signalen en verdachte situaties worden gemeld.

Samen zorgen we voor een veilige leefomgeving waarin inwoners zich beschermd voelen en overlast en criminaliteit zichtbaar en doelgericht worden aangepakt.

4.11 Veiligheid en zorg

Veiligheid en zorg raken steeds meer met elkaar verweven. Steeds vaker gaat het om inwoners met een combinatie van problemen, zoals psychische klachten, schulden, verslaving of eenzaamheid, waarbij de samenhang tussen zorg en veiligheid steeds duidelijker zichtbaar wordt. Deze problematiek heeft niet alleen impact op de persoon zelf, maar ook op de omgeving en de leefbaarheid in dorpen en wijken.

Daarom kiezen we voor een integrale aanpak waarin zorg en veiligheid samenkomen. We zetten in op betere samenwerking tussen gemeente, zorgpartners, politie en andere betrokken organisaties. We zorgen voor duidelijke regie en maken afspraken over wie wanneer verantwoordelijk is, zodat sneller en effectiever kan worden gehandeld.

We werken aan een sluitende aanpak voor inwoners met complexe problematiek, waarbij we voorkomen dat inwoners tussen wal en schip raken. Daarbij hoort ook aandacht voor passende woonvormen en begeleiding. We willen voorkomen dat kleine problemen uitgroeien tot grotere risico's, door tijdig in te grijpen en ondersteuning dichtbij te organiseren.

Samen zorgen we voor een integrale aanpak waarin zorg en veiligheid samenkomen en inwoners tijdig en passend de juiste ondersteuning krijgen.

Hoofdstuk 5. Bouwen aan een toekomstbestendige economie

5.1 Onze ambities

Onze ambities zijn:

- > We bouwen aan een sterke en brede economie, die minder afhankelijk is van enkele sectoren.
- > We versterken het midden- en kleinbedrijf, de maritieme sector, industrie en landbouw als dragers van onze economie.
- > We benutten de kracht van onze regio, zoals de zeehavens, het landschap en het erfgoed.
- > We geven ruimte aan ondernemers, innovatie en werkgelegenheid.
- > We zorgen voor goede bereikbaarheid, aantrekkelijke woonmilieus en een sterk vestigingsklimaat.
- > We verbinden onderwijs, arbeidsmarkt en economie beter, zodat talent in onze regio blijft.
- > We zorgen voor voldoende en goed opgeleide vakmensen voor de toekomst.
- > We stimuleren verduurzaming, circulariteit en innovatie, met oog voor haalbaarheid en betaalbaarheid.
- > Economische ontwikkeling is in balans met leefbaarheid, veiligheid en ruimte in onze dorpen en kernen.
- > We versterken de vrijetijdseconomie door in te zetten op meerdaags verblijf, evenementen en erfgoed, in balans met de leefbaarheid in onze dorpen en kernen.

5.2 Economische verbreding en versterking

We werken aan een economie die minder afhankelijk is van enkele grote sectoren door het versterken van het midden- en kleinbedrijf, logistiek, maritieme ketens en de vrijetijdseconomie. Economische verbreding vraagt om ruimte voor nieuwe bedrijven. Daarnaast is goede bereikbaarheid via de N33 en het openbaar vervoer essentieel, net als een sterk stedelijk hart zoals uitgewerkt in het Masterplan Regiocentra, aantrekkelijke woonmilieus en een goed functionerende arbeidsmarkt. Daarnaast benutten we actief de kansen van grensoverschrijdende samenwerking voor economische ontwikkeling, arbeidsmarkt en bereikbaarheid. Ook het unieke landschap, ons erfgoed en de ligging aan de Eems en het Waddengebied zetten we gericht in voor nieuwe vormen van recreatie en ondernemerschap. We zorgen ervoor dat ondernemers ruimte krijgen om te groeien en waar mogelijk minder worden belemmerd door regels en procedures.

Samen bouwen we aan een brede en veerkrachtige economie, waarin sectoren elkaar versterken en nieuwe kansen worden benut.

5.3 Economische visie

We stellen een toekomstgerichte economische visie op, die samen met inwoners, ondernemers en partners tot stand komt. Deze visie geeft concreet richting aan economische ontwikkeling, ruimtegebruik, arbeidsmarkt en brede welvaart. Daarbij positioneren we Eemsdelta nadrukkelijk binnen provinciale, regionale en grensoverschrijdende samenwerkingen, zoals Nij Begun en de Economische Visie Groningen 2035.

Samen geven we richting aan een toekomstbestendige economie die bijdraagt aan brede welvaart en nieuwe kansen voor Eemsdelta.

5.4 Midden- en kleinbedrijf

Het midden- en kleinbedrijf is onmisbaar voor de economie en leefbaarheid van Eemsdelta en zorgt voor werkgelegenheid, innovatie en levendigheid in dorpen en kernen.

We versterken het ondernemersklimaat, ondersteunen samenwerking tussen ondernemers en ontwikkelen het Ondernemersloket verder, zodat de dienstverlening verder verbetert en stevig wordt verankerd in de organisatie. We staan open voor initiatieven van ondernemers, zoals een ondernemersfonds. Ondernemers nemen hierin zelf het initiatief; waar mogelijk ondersteunen we deze plannen en denken we actief mee over de uitwerking.

We blijven investeren in sterk centrummanagement in Eemsdelta. Samen met ondernemers en de detailhandel werken we aan aantrekkelijke, levendige en toekomstbestendige centra. We blijven in gesprek over randvoorwaarden, zoals parkeren, ruimtegebruik en bereikbaarheid en sturen waar nodig bij. Daarbij ondersteunen we ondernemers om zich te versterken, samen te werken en zich verder te ontwikkelen als krachtige en zichtbare spelers in onze lokale economie. We sluiten aan bij het Masterplan Regiocentra, gericht op het versterken van levendige en toekomstbestendige centra met ruimte voor wonen, werken en ontmoeten.

Samen versterken we het midden- en kleinbedrijf als drijvende kracht achter werkgelegenheid, innovatie en levendige dorpen en centra.

5.5 Maritieme sector

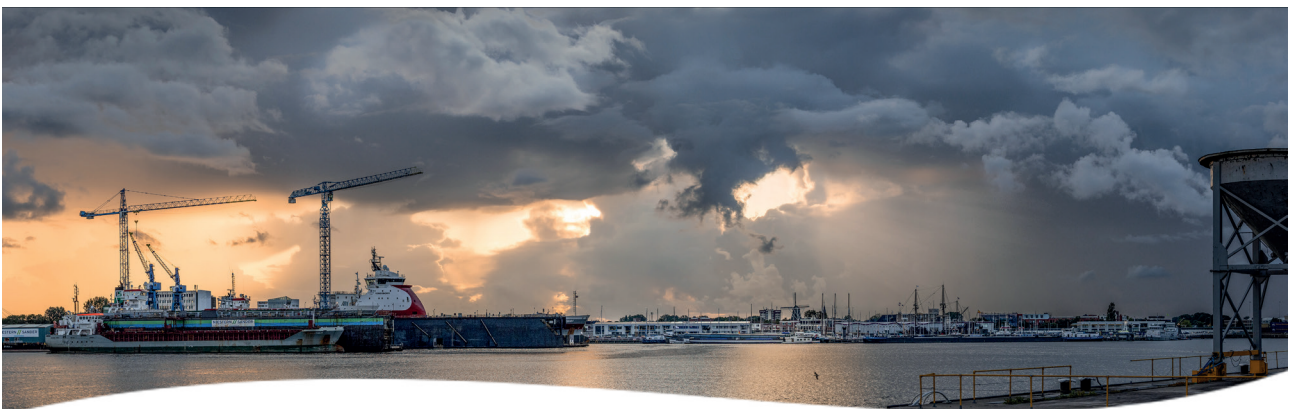
De maritieme sector is een belangrijke pijler voor Eemsdelta en draagt bij aan werkgelegenheid, economische ontwikkeling, recreatie en de identiteit van de regio. We benutten de kracht van de regio, zoals de ligging aan de Eems en het Waddengebied, de aanwezigheid van industriegebied Oosterhorn en een sterke maritieme keten.

De haven in Delfzijl is een belangrijke schakel in de regionale, nationale en internationale economie en biedt ruimte voor logistiek, scheepvaart en maritieme bedrijvigheid. In samenhang met het industriegebied Oosterhorn en de ontwikkeling van energie en circulariteit draagt de haven bij aan de economische ontwikkeling van Eemsdelta. Hierbij werken we nauw samen met Groningen Seaports als gebiedsontwikkelaar en beheerder.

De haven van Termunterzijl heeft een kleinschaliger karakter en speelt een belangrijke rol voor recreatie, toerisme en de leefbaarheid van het gebied.

We versterken de verbinding tussen ondernemers, onderwijs en overheid en investeren in technisch vakmanschap, zodat vraag en aanbod op de arbeidsmarkt beter op elkaar aansluiten. Daarnaast stimuleren we innovatie en verduurzaming binnen de maritieme sector en versterken we de positie van de haven van Delfzijl als logistiek knooppunt.

Samen versterken we de maritieme sector als pijler voor werkgelegenheid, innovatie en economische ontwikkeling.

5.6 Agrarische sector

De agrarische sector is van grote waarde voor Eemsdelta en draagt bij aan werkgelegenheid, het landschap en de leefbaarheid van dorpen. We bieden ruimte voor ontwikkeling en innovatie en zorgen voor een goed ondernemersklimaat, met oog voor een goede balans tussen economie, natuur en leefomgeving. Dit vraagt om een agrarische sector die zorgvuldig omgaat met bodem en water, bijdraagt aan landschapskwaliteit en economisch perspectief biedt voor ondernemers. Tegelijkertijd komt er door bedrijfsbeëindiging en schaalvergroting agrarisch vastgoed vrij, wat kansen biedt voor nieuwe functies zoals wonen, kleinschalige bedrijvigheid, recreatie of maatschappelijke initiatieven. Nieuwe functies moeten bijdragen aan de leefbaarheid en economische vitaliteit van het landelijk gebied, waarbij landschappelijke kwaliteiten en cultuurhistorische structuren behouden blijven en nieuwe ontwikkelingen passen bij de omgeving.

We ondersteunen initiatieven, zoals open-erfdagen, rooi- en plukdagen, voedseltuinen en boerderijwinkels, die de verbinding tussen landbouw en samenleving versterken. We stimuleren lokale afzet en ondersteunen agrariërs bij een toekomstbestendige bedrijfsvoering. Daarbij hebben we aandacht voor jonge agrariërs en bedrijfsopvolging en denken we mee over ontwikkelingen en initiatieven.

Samen bouwen we aan een toekomstbestendige agrarische sector die bijdraagt aan een sterke economie, een aantrekkelijk landschap en leefbare dorpen in Eemsdelta.

5.7 Industrie en energie

Industrie en energie in onze gemeente vormen een belangrijke motor voor werkgelegenheid en economische ontwikkeling. We zetten in op een toekomstbestendige en duurzame economie en stimuleren verduurzaming, circulariteit en nieuwe vormen van energie, met oog voor haalbaarheid en betaalbaarheid. We werken eraan dat Eemsdelta zich ontwikkelt tot een modern industrieel ecosysteem, waarin hoogwaardige biobased en circulaire industrie en groene chemie elkaar versterken. Daarbij werken we samen met partners, zoals Groningen Seaports aan de ontwikkeling en verduurzaming van industriegebieden, zoals Oosterhorn.

We zetten in op verduurzaming van bestaande industriële clusters en het koppelen van investeringen aan circulaire ketens en gedeelde energie- en restwarmte-infrastructuur. We reserveren ruimte voor duurzame industrie in ruimtelijke plannen en zorgen via duidelijke gebiedsafspraken dat bereikbaarheid, mobiliteit, groene buffers, omgevingsveiligheid en milieubelasting goed worden geborgd.

Oosterhorn blijft een belangrijk industriegebied waar bedrijven samenwerken aan hergebruik van grondstoffen, gedeelde infrastructuur en verduurzaming van processen, binnen duidelijke kaders voor veiligheid en leefomgeving. We staan geen verdere uitbreiding van het plangebied Oosterhorn toe en kiezen bewust voor ontwikkeling binnen de bestaande grenzen, zodat leefomgeving en veiligheid voorop blijven staan. Dat betekent dat we nieuwe bedrijven en ontwikkelingen binnen de huidige contouren van het gebied faciliteren.

Industriële ontwikkeling gaat voor ons alleen samen met verbetering van de leefomgeving, beperking van milieubelasting en versterking van de regionale economie. Industriële activiteiten moeten bijdragen aan de energietransitie en circulaire economie en mogen niet leiden tot verslechtering van veiligheid, gezondheid of ruimtelijke kwaliteit.

Daarom dringen wij bij de provincie Groningen aan op de realisatie van een permanent meetnet rondom industriegebied Oosterhorn en blijven we hier actief op sturen. Gezien de aard van het industrieterrein en de ontwikkeling richting circulaire industrie vinden we continue monitoring van emissies noodzakelijk.

Bij de ontwikkeling van duurzame energie bewaken we de balans tussen energieopwek en leefbaarheid en veiligheid van onze dorpen en omgeving. Gelet hierop en de bijdrage die onze gemeente al levert aan de opwek van windenergie op land, verzetten we ons tegen verdere uitbreiding van grootschalige windenergie en tegen de komst van een kerncentrale in het aardbevingsgebied. Daarnaast pleiten we richting het Rijk en betrokken partijen voor het zoveel mogelijk beperken van rode obstakelverlichting op windmolens, bijvoorbeeld door toepassing van naderingsdetectie, om de hinder voor de omgeving te verminderen.

Samen bouwen we aan een sterke en duurzame industrie en energievoorziening, in balans met onze leefomgeving.

5.8 Energie-infrastructuur

We werken aan een robuust en flexibel energiesysteem in Eemsdelta waarin elektriciteit, waterstof, opslag en conversie op elkaar aansluiten. We zorgen dat Eemsdelta een gebied is waar energieproductie, industriële toepassingen en infrastructuur samenkomen en waar bedrijven en inwoners beschikken over betrouwbare en betaalbare energie. Daarvoor is een goed functionerende energie-infrastructuur essentieel. We zetten ons in voor het versterken van het energiesysteem, met aandacht voor netcongestie, energieopslag en nieuwe energiedragers, zoals waterstof.

Tijdige ontwikkeling van energie-infrastructuur is essentieel om economische stagnatie te voorkomen. Tegelijk zorgen we dat de ruimtelijke inpassing zorgvuldig gebeurt, met minimale impact op leefomgeving, landschap en natuur. Daarom zetten we actief in op een stevige lobby richting het Rijk en betrokken partners om deze ontwikkeling te versnellen en prioriteit te geven aan onze regio.

Samen werken we aan een betrouwbare en toekomstbestendige energie-infrastructuur, in balans met onze leefomgeving.

5.9 Vrijtijdseconomie

De vrijetijdseconomie biedt kansen voor Eemsdelta en draagt bij aan werkgelegenheid, leefbaarheid en een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat. We benutten de kracht van onze regio: het landelijke karakter met onze prachtige dorpen en het open landschap, de ligging aan de Eems en het Waddengebied, de karakteristieke Groninger kerken, de uitgebreide wandel- en fietspaden, het historisch centrum van Appingedam en het maritieme karakter van Delfzijl. We stellen een visie op voor de vrijetijdseconomie, die richting geeft aan de verdere ontwikkeling van deze sector.

We stimuleren de ontwikkeling van een aantrekkelijk aanbod voor meerdaags verblijf, zodat bezoekers langer in onze regio blijven en de lokale economie verder wordt versterkt. We zetten in op uitbreiding van camperplaatsen en andere overnachtingsvoorzieningen. Tegelijk versterken we de verbinding met onze centra en evenementen, omdat deze zorgen voor levendigheid, sociale samenhang en aantrekkingskracht. Daarbij hebben we aandacht voor wandel- en fietsroutes en recreatieve vaarverbindingen. Voor de recreatie hebben we afstemming en samenwerking met andere (vaar)wegbeheerders.

We zijn trots op ons erfgoed en de evenementen die onze gemeente kleur en identiteit geven. Grote internationale en regionale evenementen zoals DelfSail, Terug naar het Begin, de Pinksterfeesten en Bie Daip, trekken bezoekers van buiten de regio en versterken de economische positie en uitstraling van Eemsdelta.

Ook lokale evenementen, zoals de vrijmarkt in Loppersum, Sunsation in Middelstum, sportwedstrijden, dorpsfeesten, jaarmarkten en braderieën, zijn van grote waarde voor de leefbaarheid en sociale samenhang in dorpen en wijken.

Voor met name kleinere evenementen kan het lastig zijn om te voldoen aan de toenemende regels en eisen. We hebben hier nadrukkelijk aandacht voor en bieden waar mogelijk ondersteuning, zodat deze initiatieven behouden blijven. We blijven evenementen en publiekstrekkingen ondersteunen en zorgen voor een goede verbinding met de lokale economie en voorzieningen.

In het kader van de Economische Agenda Nij Begun wordt stevig geïnvesteerd in de ontwikkeling van vrijetijdseconomie. We sluiten hier actief op aan. We investeren in een sterke recreatieve en toeristische sector, met nadrukkelijke aandacht voor lokale ondernemers. Daarbij zetten we in op kwaliteit, spreiding van bezoekers en een goede balans met leefbaarheid voor inwoners.

Samen versterken we de vrijetijdseconomie als motor voor werkgelegenheid, leefbaarheid en een aantrekkelijk Eemsdelta voor inwoners én bezoekers.

5.10 Kunst en cultuur

Kunst en cultuur verbindt mensen, versterkt gemeenschappen en maakt onze gemeente aantrekkelijk voor inwoners, bezoekers en ondernemers.

We zorgen voor een sterk en toegankelijk cultureel aanbod voor alle inwoners. Dat begint bij cultuureducatie en talentontwikkeling. We vinden het belangrijk dat kinderen en jongeren al op jonge leeftijd in aanraking komen met kunst en cultuur. Daarom versterken we de samenwerking tussen onderwijs, culturele instellingen en musea en zorgen we dat cultuureducatie voor iedereen bereikbaar is. Dit sluit aan bij programma's zoals Tijd voor Toekomst. Het Instituut voor Kunst en Cultuur (IVAK) blijft daarbij een belangrijke partner op het gebied van cultuureducatie en zorgt voor verbinding tussen onderwijs, culturele aanbieders en inwoners.

Musea maken onze geschiedenis en identiteit zichtbaar en beleefbaar. We ondersteunen initiatieven die musea versterken en hun toegankelijkheid vergroten voor een breed publiek. We waarderen en ondersteunen de vele vrijwilligers, verenigingen en amateurkunstgroepen die het culturele leven in onze gemeente dragen. Zij zijn onmisbaar voor de levendigheid in dorpen en wijken. We zorgen voor een helder en werkbaar subsidiesysteem voor culturele uitvoerders. Dorpshuizen spelen daarbij een belangrijke rol als laagdrempelige ontmoetingsplek voor cultuur, activiteiten en sociale samenhang in dorpen en wijken. We blijven het belang van dorpshuizen erkennen en ondersteunen hun rol als centrale voorziening voor inwoners, verenigingen en initiatieven.

Ons erfgoed, zoals wierden, kerken, dijken en historische dorpsstructuren, vormt een belangrijk onderdeel van de identiteit van Eemsdelta. We beschermen en versterken dit erfgoed en geven het een zichtbare plek in onze gemeente.

Met het Huis van Cultuur en Bestuur creëren we een centrale plek voor ontmoeting, cultuur en samenwerking in onze gemeente. Een plek waar iedereen welkom is en waar inwoners, verenigingen en organisaties samenkomen. Het biedt ruimte voor een aantrekkelijk en gevarieerd cultureel programma, variërend van (inter)nationale producties tot regionale podiumkunsten, muziek en film. Ook de bibliotheek krijgt hier een belangrijke plek als laagdrempelige voorziening voor ontmoeting, ontwikkeling en kennis. Het gebouw krijgt een centraal hart waar inwoners elkaar ontmoeten en waar verschillende functies samenkomen. Daarmee versterken we niet alleen het culturele aanbod, maar zorgen we ook voor meer levendigheid in het centrum en een plek waar inwoners elkaar makkelijker weten te vinden. Het Huis van Cultuur en Bestuur wordt zo een herkenbare plek voor de hele gemeente, waar cultuur, ontmoeting en dienstverlening samenkomen.

Samen bouwen we aan een levendig en toegankelijk cultureel klimaat dat bijdraagt aan trots, identiteit en een aantrekkelijk Eemsdelta voor inwoners én bezoekers.

5.11 Onderwijs en arbeidsmarkt

We werken aan een sterke arbeidsmarkt met voldoende technisch opgeleide vakmensen en zorgpersoneel, door een goede samenwerking tussen bedrijven, onderwijs en overheid, en door een sterke ontwikkeling van onze campussen. We investeren in techniek-, maritiem- en energieonderwijs en zorgen voor een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

We zetten in op het aantrekken én behouden van talent en versterken de ontwikkeling van campussen en de samenwerking met kennisinstellingen. Initiatieven uit het Masterplan Campussen versterken deze samenwerking door onderwijs en bedrijfsleven te verbinden, onder andere via stages, leerwerktrajecten en praktijkgericht onderwijs in de energie-, maritieme- en industriesector. Zo bieden we jongeren perspectief op werk in de regio en maken we Eemsdelta aantrekkelijker om te blijven wonen en werken. Daarbij zorgen we dat jongeren die hier worden opgeleid, ook hier een baan kunnen vinden en blijven wonen.

Samen bouwen we aan een sterke arbeidsmarkt en toekomstbestendige economie, waarin talent, onderwijs en ondernemerschap elkaar versterken en zorgen voor werkgelegenheid in onze regio.

Hoofdstuk 6. Financiën en organisatie

6.1 Onze ambities

Onze ambities zijn:

- > We voeren een realistisch en financieel verantwoord beleid, waarbij niet alles tegelijk kan.
- > We toetsen ambities op uitvoerbaarheid, capaciteit en betaalbaarheid.
- > We bouwen aan een sterke en wendbare organisatie.
- > We zijn een organisatie waarin medewerkers zich ontwikkelen, gewaardeerd voelen en het verschil maken.
- > We maken evenwichtige keuzes: we beschermen inwoners met de laagste inkomens en zetten een extra verhoging van de OZB alleen als uiterste middel in.

6.2 Financieel verantwoord beleid en wendbare organisatie

De opgaven waar Eemsdelta voor staat zijn groot en complex, terwijl de financiële en organisatorische ruimte beperkt is. Dit vraagt om scherpe keuzes, realisme en een duidelijke focus op wat we daadwerkelijk kunnen uitvoeren. Nieuwe ambities toetsen we nadrukkelijk op uitvoerbaarheid, beschikbare capaciteit en financiële haalbaarheid. Niet alles kan tegelijk.

We bouwen aan een sterke, wendbare en efficiënte organisatie, die in staat is onze ambities waar te maken. Daarbij investeren we in goed werkgeverschap, het aantrekken en behouden van medewerkers en het versterken van kennis en vaardigheden. We waarderen onze toegewijde medewerkers; zij zijn onmisbaar voor het realiseren van onze ambities.

Met het Huis van Cultuur en Bestuur, waarin de ambtelijke organisatie wordt samengebracht, zetten we een belangrijke stap in goed werkgeverschap en samenwerking. Daarnaast werken we aan nieuwe, toekomstbestendige huisvesting voor de gemeentewerf, zodat de buitendienst goed wordt gefaciliteerd en het werk efficiënt kan uitvoeren.

We zetten in op digitalisering, datagedreven werken en het slim inzetten van technologie. Zo werken we efficiënter en blijft de werkdruk beheersbaar. We werken volgens geldende normen voor informatiebeveiliging en privacy.

Een financieel gezonde gemeente is een randvoorwaarde om maatschappelijke opgaven duurzaam aan te pakken. We streven naar een sluitende meerjarenbegroting. Het financieel perspectief verslechtert, waardoor de begroting op termijn niet langer sluitend is. We hebben al 2 bezuinigingsrondes doorgevoerd (Eemsdelta in Balans), maar moeten mogelijk opnieuw maatregelen treffen als extra middelen vanuit het Rijk uitblijven. Als bezuinigingen noodzakelijk zijn, doen we dit evenwichtig en in samenspraak met de gemeenteraad. Daarbij hebben we extra aandacht voor inwoners met de laagste inkomens en houden we het armoedebeleid tot 120% van het sociaal minimum in stand. Een extra verhoging van de OZB zien we als uiterste middel.

Een belangrijk deel van onze opgaven wordt gefinancierd met incidentele middelen, zoals het Nationaal Programma Groningen, de Regiodeal en andere tijdelijke regelingen. Deze middelen bieden kansen om te investeren, maar vragen om keuzes in wat we structureel voortzetten. We voorkomen dat tijdelijke projecten leiden tot structurele verplichtingen zonder financiële dekking. Een extra uitdaging vormt de afbouw van aardbevingsmiddelen.

Samen blijven we werken aan een sterke organisatie en gezonde financiële basis als fundament voor de ambities van Eemsdelta.

Hoofdstuk 7. Portefeuilleverdeling

In dit hoofdstuk is de portefeuilleverdeling binnen het nieuwe college van burgemeester en wethouders opgenomen. Na de benoeming door de gemeenteraad wordt in de eerste collegevergadering de portefeuilleverdeling definitief vastgesteld. Op hoofdlijnen ziet de verdeling er als volgt uit:

Ben Visser (burgemeester)

Portefeuille: openbare orde en veiligheid/ vergunningverlening, toezicht en handhaving APV en bijzondere wetten/ algemene bestuurlijke aangelegenheden en regionale samenwerking/ klantencontact/ voorlichting, communicatie en representatie/ personeel en organisatie/ informatieveiligheid en privacy.

Annalies Usmany-Dallinga (Lokaal Belang Eemsdelta) 1e loco

Portefeuille: ruimtelijke ordening en ontwikkellocaties/ wonen en leefbaarheid/ volkshuisvesting/ versterkingsopgave (agenda voor Herstel) - Stuurgroep Nij Begun/ Nationaal Programma Groningen/ centrummanagement en stads promotie.

Projecten: Huis van Cultuur en Bestuur/ Centrumontwikkeling Delfzijl Zuid-Oost/ Perspectieflocaties/ Huis van de Wijk Delfzijl en Appingedam/ Maatregel 14 Nij Begun (1e verantwoordelijke).

Jan Menninga (Lokaal Belang Eemsdelta) 2e loco

Portefeuille: financiën en belastingen/ sport/ vergunningverlening, toezicht en handhaving/ vastgoed en grondexploitaties/ inkoop en aanbesteding.

Projecten: Kustontwikkeling Eemszijlen/ Urban Sports Park en de Koppelplaats - Campusontwikkeling (1e verantwoordelijke)/ Huisvesting gemeentewerf (1e verantwoordelijke)/ Maatregel 14 Nij Begun (2e verantwoordelijke).

Eduard Mulder (VVD) 3e loco

Portefeuille: werk, participatie en inkomen, economie (inclusief economische agenda Nij Begun)/ vrijetijdseconomie (recreatie/toerisme)/ armoedebeleid/ duurzaamheid/ klimaat, energie en milieu (inclusief isolatieaanpak Nij Begun)/ landbouw en natuur.

Projecten: Regionale Energie Strategie.

Gert Drenth (ChristenUnie) 4e loco

Portefeuille: jeugd en jeugdzorg/ onderwijs/ zorg (inclusief sociale agenda Nij Begun)/ gezondheid/ kunst en cultuur/ Wadden/ monumentenzorg en erfgoed.

Projecten: Monumentencluster 't Zandt/ Urban Sports Park en de Koppelplaats - Campusontwikkeling (2e verantwoordelijke).

Martijn Meijer (Lokaal Belang Eemsdelta) 5e loco

Portefeuille: beheer openbare ruimte en rioleringen (inclusief begraafplaatsen)/ verkeer en vervoer/ participatie, gebiedsregie en bewonersinitiatieven/ welzijn/ afval/ wmo, maatschappelijke opvang en beschermd wonen/ informatisering en automatisering. **Projecten:** Huisvesting gemeentewerf (2e verantwoordelijke).

